

IMA
ÉS
EGYHÁZI BESZÉD.

KOSSUTH LAJOS

TEMETÉSE ALKALMÁBÓL

1894. ÁPRIL 1-ÉN

A TEMESVÁRI EV. REFORM. IMATEREMBEN

TARTOTTA

FUTÓ ZOLTÁN

EV. REFORM. LELKÉSZ.

KIADTA A TEMESVÁRI EV. REFORM. EGYHÁZ.

Ára 25 kr.

A jövedelem fele részben a Kossuth szobor, fele részben a
temesvári ev. ref. templom alapjára fordítatik.

Uhrmann Henrik Temesvárött.

Előima.

Hatalmas Isten, népek Istene, a kit imáinkban
mi Atyánknak, magyarok Istenének nevezünk!
Óh tekints le reánk mennyei trónodról, óh tekints népedre,
a mint porba hullva, sötét gyászruhában, orcáján a fájdalom
könnyével, jajgatva kiált a siralmas mélységből!

Hallgasd meg az imát, a mely téged keres, te néked
mond hálát a mult áldásiért; lásd meg könnyeinket, melyek
panaszolják a jelen keservét; óh vedd füleidbe — bár lassú
is hangja — azt a felsohajtást, a mely te tőled kér, csak
te tőled remél vigasztalást s erőt a jövő időkre!

Hálát mondunk neked, magyarok Istene minden
áldásidért! Hiszen te hoztad fel egy ezredév előtt eme
te népedet Kárpát szent bérczére, te általad vivott győzel-
mes fegyvere honfoglaló csatát, te adtad nékie ez áldott
Kanaánt le az Adriáig s merre zúgnak habjai Tiszának,

Dunának. *Szent, szent, szent a seregeknek Ura Istene, teljes mind az egész föld — e sok vér áztatta hon — az ő dicsőségével.*

Hálát mondunk neked, gondviselő Atyánk! Hiszen te vezérléd nemzetünknek sorsát évezredekén át. Ragyogott felette szereteted napja, hullattad reája áldásod esőjét, megnyugovék rajta atyai kegyelmed ezer áldásával. S még ha fellegetek hoztál is egére, ha nehéz időkben, kemény csapásokkal próbára tetted is, mikor már csüggedve hangzott kiáltása: „*Uram segíts, mert elveszünk!*“ te mindig betöltéd ígéreted szavát: „*Hívj segítségül engemet a te nyomorúságodnak idején és én megszabadítlak.*“

A nehéz időkben megszabadítottad, küldöttél hozzája hatalmas lelkeket, a kik felemeljék, új erőre hozzák, új életet, újult dicsőséget szerezzenek neki.

Egy ilyen küldötted megnyílt sirja felett sirunk mi most Uram!

A te küldötted volt, és ím megmutatta a szabadság földjét s bele vezérelte a népnek emberi s polgári jog nélkül élő millióit!

Te küldötted őt el, te szóltál általa s hatalmas szavára új fény ragyogott a sötétben küzködő szegény magyar népre — és lőn világosság: újra visszatért a szivekbe a remény, régi lelkesülés; a karokba erő, fegyvereinkre új diadal s nevünkre dicsőség jött gyújtó szózatának nyomán, hogy nagy lett a magyar újra, miként régen honszeretetében, és e honszeretet sok dicső tetteben! Hála neked érte, az új életre kelt magyar nép hálája!

Te tartottad őt meg, túl ama határon, mit az írásokban ember gyermekidnek megígértél vala. Te tartottad őt meg messze, messze tőlünk, hogy évtizedekig tudjon ez a szegény, idegenek közé ékelt magyar nép is érette dobogó, őt szerető szívet hona határin túl!

S te hívtad vissza őt. Mi tudjuk, hogy neked szent jogod volt arra! De te Uram, te is tudod, hogy mi nekünk jogunk van keserni, lelki gyászt ölteni s lenne bár tengernyi érte hullott könnyünk, még sem volna elég méltón elsiratni ezt a veszteséget!

Mindenható Isten! tört szívünk imája téged keres!
Uram! kihez mennénk, kihez mennénk máshoz?
Te vagy, a ki sebesz, de meg is gyógyíthatsz, csapással sujtasz, de aztán megvigasztalsz, te vagy, a ki ölsz, de életet is adhatsz! Halld meg fohászunkat: gyógyítsd meg a sebet, a mit kezed ütött magyar hazánk szíven; vigasztald e népet, melyet végzésseddel olyan gyászra hívtál, s kit halálba döntél, hívd azt uj életre minden magyar szívből! Oszd nemes szellemét millió parányra és adj mindnyájunknak egy-egy részt belőle. És ha e parányok, ujra egyesülni vágyva, össze hoznak minden magyar szívet, majd emez egyéforrt magyarságban ujult, dicsőbb életre kél nemzeti öntudat, igaz honszerelem, nemes lelkesültség, mely mindenről lemond és mindent feláldoz, csak hogy nagy és boldog lehessen a haza!

S ha az lesz ím Urunk szent fogadást teszünk: Ez uj dicsőségre, hirre, boldogságra emelt hazát fogjuk emlékül állítani oda a sir fölé, a hol egy ily dicső, szabad hazáról álmódva alszik Kossuth apánk! Ez legyen fejfája,

a mely azt hirdesse: »Nincs itt, feltámadott!« és feltámadva él a magyar nemzetben örökkön, örökké!

Isten áldd meg a magyart — halld meg imánkat a Jézusért kérünk!

Amen.

Egyházi beszéd.

Alapige: Pál I. levele Thessalonikába IV. rész 13. vers.

*»Nem akarom, hogy tudatlanságban
legyetek Atyámfiai azok felől, a kik
elaludtak, hogy ne bánkódjatok, mint
egyebek, kiknek reménységek nincsen.«*

Mint a mohammedán, mikor imádkozik, Mekka felé fordul, hova prófétája menekült egykoron, megszokta a magyar évtizedek óta, hogy Olaszhon felé küldjön el naponta egy-egy buzgó imát, azért, a kit ott is, a nagy messzeségben, atyjának nevezett, atyjának tekintett!

De ime egyszerre ott lenn, a kéklő ég derüs boltozatán felhő emelkedék sötéten, vészesen, villámokat rejtve szegény hazánk ellen! — Láttuk a vészfelhőt, szivszorongva néztük, remény s kétség között heteken át vártuk: leüt-e a villám? Elhárítani már a tudomány nem tudta, az imádságban volt még csak a bizalom — csupán a szeretet virrasztott mindvégig a legnagyobb magyar betegágya mellett, haláltusájánál, messze, messze tőlünk idegen országban.

Ekkor jött az az éj, melyen a hideg tél átváltozandó volt amaz új évszakra, újuló életet hirdető tavaszra s im a bucsúzó tél — a halál jelképe — az éj setétjében, uralmának utolsó óráján, magával ragadta a kiért remegtünk, a kit mint testté vált eszmét halandónak nem is gondoltunk már! — Még nem is hajnalolt és már — mint Ezékiel prófétához — *„íme egy kéz küldeték hozzánk és abban öszvehajtatott levél vala és valának abban írva sirások és jajgatások“* hogy azt elolvastuk, feljajdulunk, mint a siró Jeremiás: *„Meggzünt a mi szívünknek öröme, siralomra fordult a mi örömünk, elesett a mi fejünknek koronája“* — — — **meghalt Kossuth Lajos!**

Mintha nem is derült volna fel másnap a reggel! — Ott nem nyitotta fel az örök álmra lezárult szemeket, itt nem oszlatta el a bánat éjjelét. Betelt a jóslat, mit Ámos proféta az Ur nevében mondott: *„Az napon ezt mondja az Ur Isten: A napot elnyugtatom és besetétitem a földet fényes nappal. És siralomra fordítom a ti ünnepeiteket és minden énekléseiteket keserűsége. Gyászruhát adok mindennek derekára és juttatom Izraelt keserűségeire!“*

Ugy lett, mint a költő egykor énekelt:

„Egy szó nyilallott a hazán keresztül,
Egy röpke szóban annyi fájdalom;
Éreztük, a mint e föld szíve rezdül
És átvonaglik róna, völgy, halom.
Az első hír, midőn a szót kimondta,
Önnön hangjától visszadöbbene;
Az első rémület kétségbevonta:
Van-e még a magyarnak Istene?“

Napokra volt szükség, gyászos Husvét ünnepnek bús napjaira, míg végre szemeink a köny fátyolán át meglátták az Istent, míg a zaklatott szív megnyugovást talált Jób vallomásában: *„Bölcsesség-e a Mindenható ellen tusakodni? Az én kezeimet szájamra tészem.“*

S most azután, mikor hazajött, bár halva; most, hogy ez órában közös édes anyánk keblére öleli őt, ki élve többé rá nem borulhatott szeretett földjére, megnyugvásunk nagyobb:

„Immanuel — velünk van az Isten!” s „valamit ő cselekedett, jól vagyon cselekedve.”

Ma van a nagy nap „hol a temetkezés felett egy nemzet gyászban áll” gyászában részt vesz a magyar református egyház is. Ezt hirdetni állottam fel közöttetek. Ugy vagyok, mint Ézsaiás próféta: *Egy szó ezt mondja: Kialts. És mondék: Mit kialtsak? — Ezt, hogy minden test olyan, mint a fű és annak szépsége, mint a mezei virág. Megszárad a fű, a virág lehull, de a mi Istenünk beszéde megmarad mindörökké!*“

Igen, az Isten beszéde megmarad örökké, minden szavai igazak és ámenek. Merítsünk azért ma a szavakból, miket felolvastam, erőt s vonjuk le belőle azt a tanulságot:

a mi gyászunk nem vigasztalan,

mert

1. **bár jogosan bánkódunk azért, kit elvesztünk,**

2. **de vigaszunk van a reményben, mit sirjánál nyerünk.**

I.

Jogosan kesergünk. Nagyot vesztenk benne. Fejünk koronája hullott le. Most tudjuk igazán, hogy mi volt ő nekünk!

Ime büszkén, rajongó szeretettel, egy néven nevezi a gazdag és szegény, a kicsiny és a nagy: „Kossuth apánk” e név. Megujult nálunk is, a mit ott látunk az Izrael népénél, a mely önérzettel, dicsekedve vallá: „*Ábrahám a mi apánk!*” Bizony **Ábrahámja** volt ő a magyarnak, mely félszázad óta ő reá néz, vallva: „*Te benned áldatnak meg a föld — e szép haza — minden nemzetségei.*”

Im megjelent neki is — mint Mózesnek egykor a csipke bokorban — az Urnak parancsa, a mely elküldötte, hogy a magyarnak millióit, kik mostoha gyermekei voltak e hazának, a jogok nélküli jobbágyságot kivezesse a szolgálatnak házából, hogy egyenlőkké tegye e haza fiait térein a négy folyó közének. S ő lett a mi **Mózesünk**, ki törvényt adott népének, s élére

állott vezetni amaz új, dicsőbb Magyarország felé, a melynek képe ott lebegett nagy lelke előtt, hol boldognak látni óhajtotta népét!

Majd megujul benne **Józsué**nak képe. Vezérlő szava mint hatalmas kürt-szó, melyre leomlanak az erős kőfalak, mik még elválaszták a magyart a magyartól: a vallási, társadalmi, nemzetiségi válaszfalak; az erős kőfalak, mik még meggátolák, hogy egészen mienk, édes mindnyájunké legyen ez a haza: a régi elöitételek falai. S mikor mindezeket lerontotta szava, Józsueként ő is kijelöli az újra elfoglalt haza határait: és megvilágítja a szabadság, egyenlőség, testvériség napsugarával.

S mikor aztán egyenlő szabadságban ott állnak a különböző felekezetek oltáraik körül, akkor ezek közé, oda a középre odaállít egyet: a hazaszeretet oltárát. Im ott imádkozik miként hajdan Illyés, hogy a magyarok Istene gyujtsa fel ez oltárnak tüztét. **Illyésünk** lett nekünk! Imádsága nyomán láng gyúlt az oltáron, felcsapott az égig, fénylve, melegítve, hogy körös körül a hitetlen sokaság ámulva nézhette. Illyésünk volt nekünk! Szegény hazám te! vajon lesz-e Elizeusod, kire méltán szálljon az ő szent palástja most, hogy elragadtaték tőled?

Majd aztán — mintha illetve volna ama kettős tüzes nyelv őt is — szól népéhez. A kedves magyar szó árad ajkairól, most édesen, mint a virágos partok közt csörgedező patak, lágyan mint a kikelet susogó szellője, majd szívet megrendítőn, mint a hatalmas viharban a menydörgés, magával ragadón, mint a magas bércekről lefutó zuhatag, és a nép, az ő népe nem tud ellenállni; hangzik ajkán a dal — szent fogadás:

„Mindnyájan el fogunk menni!”

Bizony **Péter apostolunk** lőn ő nekünk. Ihletett, lelkesítő szavára nem három ezren; százezrek tértek meg és keresztelkedtek meg új lelkesültséggel, hoztak áldozatúl a hazának mindent: vagyont és nyugalmat, jövőt és életet. És mikor már itthon vége van mindennek, reményei romján tétlen csüggedésben sir a nemzet — künn szólal meg szava, olyanok előtt, kik nem ismernek minket, nem ismerik a mi nyelvünk, szívünk szavát. És ime azok is, mint az idegenek ott Péterrel szemben „*álmélkodnak vala mindnyájan, mondván egyik a másiknak: Mi módon vagyon, hogy halljuk*

őt a mi tulajdon nyelvünkön szólni, a melyben születünk.“ Bizony Péterünk lön, a ki szerte e világban valamást tett ama legyőzött, megfeszített magyar szabadság mellett!

De hova ragadtatom előre? Ime még ott áll a viszonylag kicsiny magyarsággal, ellenében a tizszeres támadó hadaknak s szive lelke erejét úgy önti abba, mint egykor **Gedeon**, a hős, a bíró a maga 300 emberébe, mely szemben áll ezernyi ezer midiánitával. Buzdító, lelkes szavára hányszor felel a győzelem diadalmas kiáltása — a lelkesültség diadalmat vesz a külső erőn!

S ő ott áll harczban, fáradalmakban, elismertetés közt, legnagyobb dicsőségben s **Jézus** példáját nézve visszaveri a kísértőt! Nem tántorodik meg a mindennapi élet szükségéiért, nem jó kísértetbe, hogy a köveket, melyekből a közjó épületét kellett felemelni, átváltoztassa kenyérré, haszonná a maga számára. Nem borul le bálványok, hamis eszmék előtt. Nem ingatja meg a „Hozsánna“ kiáltás, mely oly sokszor jutott osztályrészül neki, mikor a merre ment, diadal volt útja, virágokat hintett, ruhákat terített eléje a rajongó magyarság. Nem tántorodik el a nehéz megpróbáltatások közt sem, „*sok türésben a nyomorúságokban, a szükségekben, a szorongatásokban vereségekben, tömlöczökben, a háborúságokban.*“ Sőt hiában hangzik felé rémitgetve a „*feszítsd meg*“ szó is. Fenn járt nem szédülve, a dicsőség napjába tekintett nem káprázó szemmel, nem tört meg a sorsnak csapásai alatt, dicsekedheték az apostol szavával: „*Többet munkálódtam hogynem mint mindnyájan amazok*“, bemutatta sokszor: „*Az én életem is nekem nem drága*“ — egy célra küzdött, hogy végül elmondhassa: „*Ama nemes harczot megharcoltam, futásomat elvégeztem, hitemet megtartottam!*“

És el is mondható! Akkor is, midőn már megszűnt nemzetének sorsát igazgatni, jövőjét rendelni; messze hazájától, miként **Pál apostol** — a saját akaratából választott számkivetésben, szomorú elhagyottságban megőrzi jelleme erejét. Ott maradt turini házának csendjében, ott élt — csak most tudjuk: minő szegénységben és egyszerűségben! — ama páli büszkeséggel: „*Senkinek kenyerét ingyen nem ettem, hanem fáradsággal és nyomorúsággal éjjel és nappal munkál-*

kodtam, hogy senkit közületek meg ne terhelnék.“ Munkált bizony! A nap világánál, éjji lámpa fénynél, romló szemeivel régi irások közt kutatót, alkotót; reszkető kezével a multak emlékét papirra vetette, nemcsak, hogy ezzel megkeresse a mindennapi kenyeret, de hogy tanítsa a jövő nemzedéket.

Maga sem volt már más, mint szomorú s mégis dicső emlék a multból! De egyesek s csoportok mentek hozzá, és *nem láttak ingadozó nádszálat*, de láttak százados tölgyet, melynek ha ágait vihar tépdeste is, törzsét meg nem törte. Láttak aggot 9 évtized sulyával vállain, de eszméihez ifjai lélekerővel, lelkesültséggel ragaszkodva. S mint a 100 éves **János apostol** utolsó időiben is szólt az övéihez, úgy intette ő szeretett magyarjait mindvégig, ugyanazon szóval, a mit János reszkető ajkai susogtak: „*Fiaeskdám! szeresseték egymást!*“

S most már vége ennek is. Varázsszavú ajka elnémult, a toll kihullt kezéből, a halál eljött az ellen, a mi benne romlandó volt. És im halálában ismétlődik **Jákób** története! Messze hazájától, az áldott Kanaántól, késő vénségében, fiaitól környezve hunyt az el s az irások szerint „*az ő fiai esének az ő atyjoknak orezájdra és mikor megparancsolták volna az orvosoknak, hogy drága kenetekkel bekennék az ő atyjokat, és elsíraták őtet, felmenének és elvitték az ő atyjokat, hogy eltemessék az ő hazájának földjébe: Kanaánba.*“ Ugy lön te nálad is! Eljöttek fiaid, elhoztak hozzánk többi fiaidhoz! Gyászban, siralomban, de ezeknél nagyobb szeretettel vártunk ide haza, pihenni jött apánk! Majd itt csöndesebben aludhatsz, minálunk lágyabb lesz fekhelyed, gyöngédebben ölel az a föld, a melynek szabadságáért és függetlenségéért küzdöttél. Majd itt kijárunk sírodhoz elmondani mindent a hazáról: elpanaszoljuk ha baj, vész fenyegeti, örömhírt mondunk, ha boldog lesz a magyar! Kijárunk sírodhoz, hogy ott megtanuljuk igazán szeretni ezt a szegény hazát, szeretni azokat a dicső eszméket, miket te hirdettél, életeddel megerősítettél. Kijárunk sírodhoz, leborulni rája, hogy majd Anteusként annak érintésétől új erőt merítsünk, újra felkeljünk követni a költő szavát: „Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül!

Bizony pótolhatlan kincsünket rejtene az a sir; méltán

bánkódnánk, mint a kinek reménységök nincsen, ha lelki szemeink nem látnák a sirnál az angyalt, ki a vigasztaló szavat kiáltja onnan nekünk:

„Mit keresitek a holtak közt az élőt.“

II.

Ez a mi vigasztalásunk.

Avagy hát nem igaz-e, hogy nem kell úgy bánkódnunk, mint a kiknek reménységük nincsen?

Ha nem volna egyéb, mint azt irás szava, Krisztus koporsója a gyász ez óráján lelki szemünk előtt, gyászunk reménytelen még akkor sem volna! Alig néhány napja, hogy Husvétot ültünk és a feltámadás dicső ragyogása elvette, eloszlatta a sir setét-ségét. „Annak mélyéből egy mennyei lángot Láttunk kigyúlni, mely magasba száll; Hol van, koporsó! rettentő fulánkod? És diadalmad hol van, óh halál?“

Mi, a köznapi élet emberei is, kik a történelem lapjaira nem irtuk nevünket, kiknek emlékét hálás szívek milliói nem őrzik s át nem adják késő századoknak, mi is vigasztalódva érezhetjük: „Éltünkön nincs hatalma a halálnak; Csak az lesz por, mi porból vétetett! A test, a vér, habár a sirba szállnak, A lélek él s nem ér enyészetet!“

Hát olyan emberre, minőt most gyászolunk, kit ezerszer áldunk haló porában is, ki a Krisztus eszméinek harczoza volt s hitt azokban végig, nem telnék be az Urnak szózata: „*Én vagyok a feltámadás és az élet, ha ki én bennem hiszen, ha meghal is él az!*“

Nem örök igazság-e, mit a költő mond:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerázván, a mi benne földi,
Egy éltető eszmévé finomúl,
Mely megmarad s nőttön nő tiszta fénye,
A mint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód erénye:
Ohajt, remél, hisz és imádkozik!“

A te sirodra is hiába teszik a nagy követ, nemzetünk halottja! Hired, neved, emléked, minden eszméd „a koporsóból kitör és eget kér!” Nevedet a nemzet halhatatlanai sorába felírjuk, tetteidet a történelem lapjairól tanítjuk az unokáknak, dicső munkásságod kincseit ama nagy nemzeti kincstárba helyezzük el.

Igen! megvigasztalódunk, belátjuk: *„szükség volt, hogy e halandó test halhatatlanságot öltözzön magára“* belátjuk: *„Ha a földre esett gabona még nem rothadand, csak maga marad, ha pedig megrothadand, sok gyümölcsöt terem!“* Épen megnyílt sirod felett tapasztaljuk az apostoli szó magasztos betelését: *„Minekutána e halandó test öltözendik halhatatlanságba, akkor leszen a mi megíratott: Elnyeletett a halál szintén a diadalomig!“*

Im megnyitva sirod — halljuk, elfogadjuk szent örökség gyanánt végrendeletedet:

„A melyben eltemettek, hol szívem megpihen,
S egykor feltámadandok — a hon szabad legyen!
Márvány szobor helyébe — ha fennmarad nevem,
Eszméim győzedelme legyen emlékjelem!“

Gyászban, szent fogadásban im egybeforrvá áll a magyar, jobban, mint valaha. Megszűnik itt már minden különbség — eszméinek első igazi győzedelme ime koporsója felett van; lehullt minden elválasztó fal — a magyar egy nagy család Kossuth apánk sirja körül!

Hát a halál beszél-e itt vagy a halhatatlanság? Gyász-e ez, vagy a nemzeti erő, öntudat szokatlan megnyilatkozása? Az elválás szomorú napja vagy a találkozás ünnepe van-e ma?

Nem most van, akkor volt igazi búcsúzás — félszázada lesz már! — a mikor utólszor csókoltad búcsúzva e leigázott hon határán a földet és keserű bizonytalanságban távoztál innen mint hontalan bujdosó. Akkor nem volt neked, nem volt eszmédnek élete, létjoga ebben a tetszhalott, élettelen hazában!

De ime az idők megváltoztak. Már új életre kelt a halálos dermetségből Magyarország. A halhatatlant fogadja a feltámadott haza! Földi előíze ez már ama mennyei üdvösségnek, melyről a keresztyénség tanít a halál utáni feltámadás, újra találkozás tanában.

Ki sirna hát most?

Koszorút elő! morzsoljuk el könnyűinket!
Itt felkelünk — a fájdalom vigasztal.
A nemzet gyásza nem csak leverő!
Nép, mely dicsőt, magasztost így magasztal,
Van élni abban hit, jog és erő!

Amen.

Всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году

Всего в 1919 году

Всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году
всего в 1919 году